

UDK: 341.4(4)
Bibliid 1451-3188, 8 (2009)
Год VIII, бр. 29–30, стр. 42–48
Изворни научни рад

мр Јелена ЋЕРАНИЋ¹

ЕВРОПСКА ПРАВОСУДНА МРЕЖА У КРИВИЧНИМ СТВАРИМА

ABSTRACT

The article analyses the role of the European Judicial Network in criminal matters, as the first organized mechanism dealing with judicial cooperation in EU. The aim of the European Judicial Network is to improve judicial cooperation between the Member States of the European Union at legal and practical level in order to combat serious crime (in particular organized crime, corruption, drug trafficking, terrorism). The European Judicial Network is established by the Joint Action 98/428/JHA of 29 June 1998, adopted by the Council, on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, on the creation of a European Judicial Network. The judicial network is made up of contact points designed to enable local judicial authorities and judicial authorities in the other Member States to establish direct contacts between themselves. These contact points also provide the legal or practical information necessary to help the authorities concerned to prepare an effective request for judicial cooperation. The EJM Secretariat is responsible for the administration of the European Judicial Network and forms part of the Eurojust staff, but functioning as a separate unit and enjoying of autonomy.

Кључне речи: Европска правосудна мрежа, правосудна сарадња у кривичним стварима, Еуројуст, Европска унија, контактне тачке.

I) СВРХА

У оквиру простора слободе, сигурности и правде Европске уније, циљ полицијске и правосудне сарадње у кривичним стварима (трећи стуб ЕУ) је да осигура виши ниво заштите грађана Европске уније кроз јачање и унапређење сарадње полицијских и судских власти држава чланица.²

¹ Институт за упоредно право, Београд.

² Поједини аутори уместо Полицијска и правосудна сарадња у кривичним стварима, употребљавају термин Полицијска и судска сарадња у кривичним стварима (нпр. проф.

Сарадња у оквиру трећег стуба ЕУ односи се на спречавање и борбу против расизма и ксенофобије, као и организованог криминала, пре свега тероризма, трговине белим робљем, кривичних дела против деце, кријумчарења дрогом и оружјем, корупције и кривотворења. Полицијску и правосудну сарадњу у кривичним стварима, у највећој мери, спроводе агенције и сличне структуре које је Европска унија основала у те сврхе.³ То су, пре свега, Европска агенција за правосудну сарадњу (Евројуст), Европска полицијска служба (Европол) и Европска правосудна мрежа.⁴ Европска судска мрежа је децентрализована мрежа успостављена између правника и судија ЕУ који раде на кривичним предметима.⁵ Сврха успостављања Европске правосудне мреже је унапређење правосудне сарадње у смислу брже и ефикасније размене информација између држава чланица Европске уније. На тај начин омогућава се организована и ефикасна борба против тешких облика криминала, нарочито организованог криминала, корупције, трговине дрогом, тероризма.

II) МЕРЕ ЕУ

Иницијатива за успостављању правосудне мреже у оквиру Европске уније потекла је од Белгије. Током четири године, Белгија је, уз финансијску помоћ Комисије, организовала различите активности везано за концептуализацију и успостављање Европске правосудне мреже. У јулу 1997. године, након семинара на тему „Европска правосудна мрежа и организовани криминал“, белгијски министар правде предао је Генералном секретаријату Савета предлог Заједничке акције о оснивању Европске правосудне мреже.⁶ Европска правосудна мрежа је основана Заједничком акцијом коју је усвојио Савет 29. јуна 1998. године (*Joint Action 98/428/JHA of 29 June 1998, adopted by the Council, on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, on the creation of a European Judicial Network*). На основу члана 25. Одлуке Савета

Б. Кошутић, *Увод у европско право*, Завод за уџбенике, Београд 2006); Видети: Члан 29 Уговора ЕУ.

³ Е. Barbe, *Justice et affaires intérieures dans l'Union européenne*, La documentation Française, Paris 2002, 45-78.

⁴ Интернет: <http://www.europa.eurojust.eu>; <http://www.europa.europol.eu>; <http://www.ejn.crimjust.europa.eu>, 10. 09. 2009.

⁵ С. Е. Кареклас, *Кривично право Европске уније*, Институт за упоредно право, Београд 2009, 46.

⁶ Интернет: http://www.just.fgov.be/fr_htm/organisation/htm_admi_centrale/html_dg1/rje.htm#historiqu, 14. 09. 2009.

2002/187/ПУП од 28. фебруара 2002. године о оснивању Евројуста са циљем да се побољша борба против тешких кривичних дела (*Council Decision 2002/187/JHA of 28 Feb. 2002 setting up Eurojust with a view to reinforcing fight against serious crime*) измењене Одлуком Савета 2003/659/ПУП од 18. јуна 2003. године (*Council Decision 2003/659/JHA of 18 June 2003, amending Decision 2002/187/JHA*) и Одлуке Савета 2009/426/ПУП од 16. децембра 2008. о јачању Евројуста (*Council Decision 2009/426/JHA of 16 December 2008 on the strengthening of Eurojust and amending Decision 2002/187 JHA setting up Eurojust with a view of reinforcing the fight against the serious crime*), Секретаријат Европске правосудне мреже представља део особља Евројуста, али ради као посебна јединица и ужива аутономију.

III) САДРЖАЈ

Састав Европске правосудне мреже

Европску правосудну мрежу чине контактне тачке које именује свака држава чланица, као и Комисија. Свака држава чланица Европске уније у складу са својим уставним прописима, правном традицијом и унутрашњом структуром, одређује контактне тачке Европске правосудне мреже. То могу бити централне националне власти надлежне за међународну правосудну сарадњу, правосудне власти и друге надлежне власти које имају специфична овлашћења у домену међународне правосудне сарадње уопште или против одређених тешких облика криминала (као што су организовани криминал, корупција, трговина дрогом или тероризам). Свака држава чланица именује једну или више контактних тачака у зависности од својих унутрашњих правила и расподеле надлежности, водећи рачуна да буде покривена како целокупна територија дате државе тако и различити облици тешких кривичних дела. Тренутно у Европској унији постоји око 400 контактних тачака у 27 држава чланица.

Имајући у виду да контактне тачке морају бити у могућности да комуницирају са контактним тачкама других земаља, свака држава чланица води рачуна да њена контактна тачка (или тачке) познаје, поред националног, још један језик Европске уније. Европска комисија такође именује контакт тачке за области које улазе у њену сферу надлежности.

Начин рада Европске правосудне мреже

Чланом 3 Заједничке акције је предвиђено да Европска правосудна мрежа функционише на три начина:

- олакшава успостављање контакта између контактних тачака различитих држава чланица;
- организује периодичне састанке националних представника држава чланица;
- перманентно доставља одређене основне информација посредством телекомуникационе мреже.

Контактне тачке представљају посреднике и њихов задатак је да олакшају правосудну сарадњу између држава чланица Европске уније, пре свега у активностима против тешких облика криминала. Контактне тачке су на располагању локалним правосудним властима и другим надлежним властима у својој земљи, контактним тачкама других земаља, као и локалним правосудним властима и другим надлежним властима других земаља. Њихов задатак је да омогуће успостављање што бољег и директног контакта између ових структура. У мери у којој је то неопходно и на основу споразума између администрација у питању, контактне тачке одређене државе чланице могу да се крећу како би се упознали са контактним тачкама у другим државама чланицама. Како би захтеви за правосудну сарадњу били формулисани на ефикасан начин и побољшала се правосудна сарадња уопште, контактне тачке обезбеђују правне и практичне информације неопходне локалним и другим властима у својим државама, контактним тачкама и локалним правосудним властима других држава. Европска правосудна мрежа се састаје периодично, на *ad hoc* основи, у зависности од потребе на коју укажу њени чланови, на позив председништва Савета које такође узима у обзир и жеље држава чланица. Састанци се, у принципу, одржавају у Бриселу у просторијама Савета, према правилима предвиђеним унутрашњим правилником. Циљеви периодичних састанака Европске правосудне мреже су следећи:

1. Да се омогући контактним тачкама да се упознају и да размењују искуства, нарочито везано за функционисање мреже;
2. Да буду платформа за дискусију о практичним и правним проблемима са којима се сусрећу државе чланице у оквиру правосудне сарадње, нарочито везано за спровођење мера које доноси Европска унија.

Корисна искуства која се сакупе у оквиру Европске правосудне мреже се преносе надлежним радним групама Европске уније како би послужила као база за дискусију о евентуалним нормативним и практичним изменама и унапређењима области међународне правосудне сарадње. Контактне тачке морају перманентно имати приступ следећим типовима информација:

1. Комплетни подаци о контактним тачкама сваке државе чланице, са, уколико је потребно, назначеним њиховим овлашћењима на националном нивоу;
2. Поједностављену листу правосудних власти и списак локалних власти сваке државе чланице;
3. Концизне правне и практичне информације везано за правосудни систем и процедуре држава чланица;
4. Текстова важећих правних инструмената и што се тиче конвенција које су снази, текст декларација и резерви.

Информације које циркулишу у оквиру Европске правосудне мреже морају се константно обнављати, актуелизовати.⁷

Секретаријат Европске правосудне мреже

Секретаријат Европске правосудне мреже налази се у Хагу (Холандија). Иако је смештен је у оквиру секретаријата Евројуста, он представља засебну и аутономну јединицу. Такође секретаријат Европске правосудне мреже може користити средства Евројуста која су му потребна да би се омогућило испуњење задатака Мреже. Задаци Секретаријата, у сарадњи са секретаријатом Савета, су следећи:

1. Општа координација ЕПМ, како би се омогућило испуњење задатака контактних тачака;
2. Стварање, одржавање и побољшање система информисања ЕПМ;
3. Организација периодичних састанака ЕПМ;
4. Писање документа о активностима ЕПМ;
5. Израда акционих планова за нове пројекте ЕПМ;
6. Успостављање односа са другим организмима и структурама у области правосудне сарадње у кривичним стварима.

Сарадња Евројуста и Европске правосудне мреже

Чланом 25 бис Одлуке Савета од 16. децембра 2008. године о јачању Евројуста предвиђена је тесна сарадња између Европске правосудне мреже и Евројуста. Евројуст и Европска правосудна мрежа одржавају привилеговане односе засноване на договарању и допуњавању, нарочито између националних чланова, контактних тачака Европске правосудне

---

⁷ Детаљније на интернет адреси: http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/judicial_cooperation_in_criminal_matters/133055_fr.htm, 14. 09. 2009.

мреже исте државе чланице и националних дописника Евројуста и Европске правосудне мреже. Како би се обезбедила ефикасна сарадња, предузимају се следеће мере:

1. Национални чланови, од случаја до случаја, обавештавају контактне тачке Европске правосудне мреже о случајевима за које сматрају да је Европска правосудна мрежа у бољој позицији да их решава;
2. Генерални секретаријат Европске правосудне мреже чини део особља Евројуста. Ипак, Генерални секретаријат ЕПМ представља одвојену јединицу. Може користити административна средства Евројуста која су му неопходна за испуњење задатка Европске правосудне мреже, укључујући и финансирање трошкова поводом пленарних седница мреже. Када се пленарне седнице одржавају у просторијама Савета у Бриселу, трошкови покривају само трошкове путовања и превођења. Када се седнице одржавају у земљи која председава Саветом, трошкови покривају само део глобалних трошкова седнице.
3. Контактне особе Европске правосудне мреже могу, од случаја до случаја, бити позиване да учествују на састанцима Евројуста.

IV) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Европски савет је 1997. године усвојио акциони план за борбу против организованог криминала који је садржао је низ препорука везано за унапређење сарадње између правосудних власти држава чланица у кривичним стварима. На основу овог акционог плана, Савет је 29. јуна 1998. године, усвојио Заједничку акцију којом се предвиђа успостављање правосудне мреже између држава чланица ЕУ. Мрежа је званично основана 25. септембра 1998. године и представља први организован механизам за правосудну сарадњу у Европској унији који је заиста био оперативан.

V) ИЗВОРИ

- “Joint Action 98/428/JHA of 29 June 1998, adopted by the Council, on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, on the creation of a European Judicial Network”, *Official Journal of European Communities*, L 194, 07. 07. 1998, pp. 4-7.
- “Council Decision 2002/187/JHA of 28 Feb. 2002 setting up Eurojust with a view to reinforcing fight against serious crime”, *Official Journal of European Communities*, L 63, 03. 06. 2002, pp. 1-13.
- “Council Decision 2009/426/JHA of 16 December 2008 on the strengthening of Eurojust and amending Decision 2002/187 JHA setting up Eurojust with a

view of reinforcing the fight against the serious crime”, *Official Journal of European Union* L 138, 04. 06. 2009, pp. 14-32.

- Кареклас, С.Е., *Кривично право Европске уније*, Институт за упоредно право, Београд 2009.
- Barbe, E., *Justice et affaires intérieures dans l’Union européenne*, La documentation Française, Paris 2002.

V) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Имајући у виду да облици криминала у данашње време најчешће имају транснационални карактер, готово је немогуће да се једна држава сама, без међународне сарадње, ефикасно бори са тешким облицима криминала. Република Србија, као земља на тзв. спољним границама Европске уније, представља раскрсницу трговине дрогом, људима, оружјем итд. С обзиром на њен геополитички положај, неопходно је укључење Србије у сарадњу међународне заједнице поводом решавања ових проблема. Државе чланице Европске уније континуирано сарађују у циљу спречавања и борбе против тешких облика криминала. С тим у вези у Европској унији је успостављена читава мрежа различитих органа. Реч је о специјализованом агенцијама, као што су Европска полицијска служба, Европска агенција за правосудну сарадњу и Европска правосудна мрежа. Како би се Република Србија ефикасно супротставила тешким облицима криминала, неопходна је њена сарадња са поменутиим европским структурама. Имајући у виду потписивање стратешког споразума Републике Србије са Европолом и очекивано потписивање споразума о оперативној сарадњи, као и отпочињање сарадње са Евројустом, очигледно је да се Србија полако укључује у европске токове полицијске и правосудне сарадње.⁸

⁸ 19. септембра 2008. године Република Србија и Европол су потписали споразум о стратешкој сарадњи. Споразум о стратешкој сарадњи омогућава земљи потписници да са Европолом размени стратешке и техничке информације везане за организовани криминал и добије техничку подршку у смислу организовања обуке кадрова. На овај начин је створен правни оквир за јачање сарадње Србије са свим земљама чланицама Европола у борби против тероризма, организованог криминала, трговине људима, кријумчарења оружја и наркотика, нелегалне имиграције, као и других тежих облика криминала; Видети: J. Čeranić, A. Rabrenović, „Europol – Treći stub Evropske unije“, u: L. Kron (ur.), *Kontrola kriminaliteta i evropski standardi: stanje u Srbiji*, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd 2009; Током поседете Евројусту у марту 2009. године, Делегације Министарства правде Републике Србије уручен је уручен је предлог уговора који Република Србија треба да закључи са Европском унијом у области сарадње тужилаштва, полиције и судова.